

Historiográfia I.

Doktori képzés, II. évfolyam első félév

Kedd, 10.00-11.30. 316-os terem

**Debreceni Egyetem Főépület, Történelmi Intézet, Intézeti Könyvtár 316-os
könyvtárterem**

2026. szeptember 8.

A történeti gondolkodás és a történetírás metamorfózisai (Prof. Dr. Romsics Ignác, egyetemi tanár)

Irodalomjegyzék

Bultmann, Rudolf: *Történelem és eszkatológia*. Bp., 1994, Atlantisz, 23-102.

Gulbenkian bizottság: *A társadalomtudományok jövőjéért: nyitás és újjászervezés*. Budapest, 2002, Napvilág Kiadó

Koselleck, Reinhart: *Elmúlt jövő*. Bp., 2003, Atlantisz, 201-237

Löwith, Karl: *Világtörténelem és üdvtörténet*. Bp. 1996, Atlantisz, 39-57.

Romsics Ignác: *Hérodotosztól Harariig*. Bp., 2024, Helikon

Szijártó M. István: *A történelem diskurzusa*. Bp., 2021, Ráció.

2026. szeptember 22.

A középkori magyar történetírás története (Prof. Dr. Bárány Attila, egyetemi tanár)

Irodalomjegyzék:

Kristó Gyula: *Magyar historiográfia I. - Történetírás a középkori Magyarországon*. Bp., 2002.

Kosáry Domokos: *Bevezetés Magyarország történetének forrásaiba és irodalmába. I. 2. Országos jellegű levéltárak és forrásközlések*. Bp., 2003.

Thuróczy János, *Chronica Hungarorum*. ford. Horváth János, Bp., 1978. [2001]

Antonius de Bonfinis: *A magyar történelem tizedei*. (Ford. Kulcsár P.) Bp., 1995.

A magyarok cselekedetei / Anonymus, Kézai Simon. (Kiad. Veszprémy László) Bp, 1999.

2024. október 6.

Történelem-viták a reformkorról (Dr. habil. Velkey Ferenc, egyetemi docens)

Irodalomjegyzék:

Erős Vilmos: *A Szekfü–Mályusz vita*. Csokonai, Debrecen, 2000.

Gergely András: *Egy nemzetet az emberiségnek. Tanulmányok a magyar reformkorról és 1848-ról*. Magvető, Bp., 1987.

Horváth Mihály: *Huszonöt év Magyarország történetéből*. I–III. Bp., 1886. (3. kiadás)

Kosáry Domokos: *A történelem veszedelmei. Írások Európáról és Magyarországról*. Magvető, Bp., 1987.

Mályusz Elemér: A reformkor nemzedéke. In: *Klió szolgálatában: válogatott történelmi tanulmányok*. Bp. 2003. 425-464.

Miskolczy Ambrus: *Folyamatosság vagy megszakítottság? Egy magyar történelemszita anatómiája*. Budapest, 2007.

Szekfü Gyula: *Három nemzedék*. Bp., 1920. (1934. 3. kiadás).

2026. november 3.

A New Imperial History a kelet-európai történetírásban (Dr. Schrek Katalin, egyetemi docens)

Irodalomjegyzék:

Csaplár-Degovics Krisztián: *"Nekünk nincsenek gyarmataink és hódítási szándékaink" - Magyar részvétel a Monarchia gyarmatosítási törekvéseiben a Balkánon*. Bp., 2022.

Csaplár-Degovics Krisztián: *A századfordulós Közép- és Délkelet-Európa értelmezési lehetőségei a globális perspektívából. A new imperial history és a birodalmi életrajz*. Aetas, 35. (2020) 4. szám. 144-159.

Fitzpatrick, Matthew P.: Kolonializmus, posztkolonializmus és dekolonizáció. *Sic Itur Ad Astra*, 28. (2020) 71. szám. 43-56.

Gerő András: Birodalom gyarmat nélkül. *Közép-Európai Közlemények*, 6. (2013) 1-2. szám. 39-48.

Hirschhausen, Ulrike: A New Imperial History? Programm, Potenzial, Perspektiven. *Geschichte und Gesellschaft*, vol. 41. (2015) Nr. 4. 718–758.

Howe, Stephen: *Birodalmak*. Bp., 2004.

Imperiology : from empirical knowledge to discussing the Russian Empire. Kimitaka Matsuzato (ed.). *Slavic Research Center Hokkaido University*, 2007.

Ress Imre: Bosznia-Hercegovina, mint a magyar impérium része. In: Csibi Norbert - Schwarzwölder Ádám (szerk.): *Modernizáció és nemzetállam-építés*. Pécs, 2018. 73-103.

Todorova, Maria: *Imagining the Balkans*. Oxford, 1997.

2026. november 17.

Progresszívista történetírás, avagy „New History” – Az amerikai történetírás prezentista-relativista iskolája a 20. század első felében (Prof. Dr. Lévai Csaba, egyetemi tanár)

Irodalomjegyzék

Beard, Charles A.: Az Egyesült Államok alkotmányának gazdasági értelmezése. Európa, Bp. 1988. 35-77.

Beard, Charles A.: Ama nemes álom. In: Gyurgyák János – Kisantal Tamás. Történetelmélet II. kötet. Osiris, Bp. 2006. 1087-1099.

Becker, Carl L.: Mi a történelmi tény? In: Gyurgyák János – Kisantal Tamás. Történetelmélet I. kötet. Osiris, Bp. 2006. 162-174.

Lévai Csaba: A republikanizmus-vita. Vita az amerikai forradalom eszmétörténeti háttéréről. L'Harmattan, Bp., 2003. 52-88.

Lévai Csaba: Progresszívizmus és relativizmus: Carl Lotus Becker és az amerikai „relativista” történetírás. *Múltunk-Politikatörténeti folyóirat*, 2003/2. 58-111.

Lévai Csaba: Az amerikai „prezentista-relativista” történetírók (Charles A. Beard és Carl L. Becker) megítélése Magyarországon a Kádár-rendszer időszakában. *Tudomány és ideológia között. Tanulmányok az 1945 utáni magyar történetírásról*. Szerk. Erős Vilmos-Takács Ádám. (ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2012.) 112-133.

2026. december 1.

Kosáry Domokos és a 20. századi magyar történetírás (Prof. Dr. Romsics Ignác, egyetemi tanár)

Irodalomjegyzék

Erős Vilmos – Takács Ádám (szerk.): *Tudomány és ideológia között*. Bp., 2012, Eötvös Kiadó.

Kosáry Domokos: *A történelem veszedelmei*. Bp., 1987, Magvető, 321-355.

Romsics Ignác: *Kosáry Domokos*. Bp., 2025, Helikon

Romsics Ignác: *Clio bűvöletében*. Bp., 2011, Osiris Kiadó, 245-480.

Vizsgakérdések

PhD Historiográfia I.

A vizsga menete:

A vizsga két beadandó esszé megírásából áll. Egyenként minimum 14 000 – maximum 20 000 karakteres, jegyzetelt esszét kell írni, két különböző oktató témájából. A témákat a hallgatók maguk választhatják meg. Beadási határidő: 2025. január 15.

Választható témák:

Bárány Attila: A középkori magyar történetírás története

1. A 18. századi magyar történetírás, különös tekintettel a forrásfeltárássra
2. A magyar középkori történetírás 1867-1918 között

Velkey Ferenc: Történész-viták a reformkorról

1. A "reformkor nemzedéke." Historiográfiai dilemmák a történetírás "nemzedék" fogalmait mérlegelve.
2. Érvek és ellenérvek a "megszakítottság – folytonosság" vitában. Volt-e valóban "sötét korszak" a 19. század első évtizedeiben?

Schrek Katalin: A *New Imperial History* a kelet-európai történetírásban

1. Mutassa be az *New Imperial History* irányzatának lényegét, annak új szemléletét és legfontosabb képviselőit!
2. Mutassa be (átfogóan vagy akár egy-egy kiemelt munka részletes elemzésével – a választás opcionális!), hogy milyen hatással van a *New Imperial History* az Osztrák-Magyar Monarchiához kapcsolódó kutatásokra!

Lévai Csaba: Progresszívista történetírás, avagy „New History” – Az amerikai történetírás prezentista-relativista iskolája a 20. század első felében

1. Jellemezze az ún. progresszívista történetírás (New History) módszertani felfogását és történetírói törekvéseit!
2. Mutassa be Charles A. Beard történetírói felfogását, különös tekintettel "Az Egyesült Államok alkotmányának gazdasági értelmezése" című munkájára!

Romsics Ignác professzor úr az első órán jelzi majd a választható témákat.